

ผลของโปรแกรมสร้างเสริมพฤติกรรมป้องกันโรคความดันโลหิตสูงโดยประยุกต์ใช้
แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพในผู้สูงอายุที่มีภาวะเสี่ยง

กฤษฎณาพร ทิพย์กาญจนธนา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

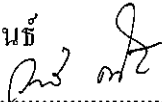
กรกฎาคม 2549

ISBN 974-502-835-5

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

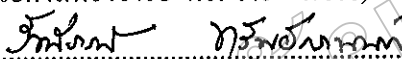
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ กฤษณาพร ทิพย์กาญจนเรขา ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ของ
มหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วาริ กังใจ)

..... กรรมการ

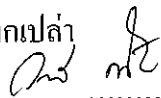
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัชนิกร ทรัพย์กรานนท์)

..... กรรมการ

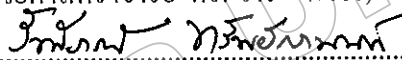
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพรัตน์ วงษ์นาม)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

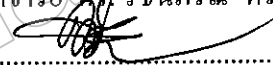
..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วาริ กังใจ)

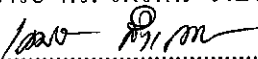
..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัชนิกร ทรัพย์กรานนท์)

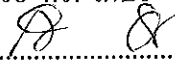
..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพรัตน์ วงษ์นาม)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกษร สำเภาทอง)

..... กรรมการ

(ดร. สงวน ธานี)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. ประทุม ม่วงมี)

วันที่ ๖ เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2549

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนและส่งเสริมวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา

จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

ประจำปีการศึกษา 2548

ประกาศคุณูปการ

ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วารีกังใจ ซึ่งเป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัชนิกรณ์ ทรัพย์กรานนท์ และรองศาสตราจารย์ ดร. ไพรัตน์ วงษ์นาม กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ ให้กำลังใจ จนวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบปากเปล่าทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ และเสียสละเวลาอันมีค่าของท่าน ในการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเอกสารงานวิจัย แบบประเมินการรับรู้ โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค การรับรู้ความรุนแรงของโรค การรับรู้ประโยชน์ และอุปสรรคของการปฏิบัติตนเพื่อป้องกัน โรคความดันโลหิตสูง แบบประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเพื่อป้องกัน โรคความดันโลหิตสูง แผนการจัดโปรแกรมการสร้างเสริมพฤติกรรมป้องกัน โรคความดันโลหิตสูง โดยประยุกต์ใช้แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพในผู้สูงอายุที่มีภาวะเสี่ยง คู่มือการปฏิบัติตนในการป้องกัน โรคความดันโลหิตสูง รวมทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

ขอขอบพระคุณงานเวชปฏิบัติครอบครัวและชุมชน โรงพยาบาลบางบ่อ และเจ้าหน้าที่งานผู้ป่วยในหญิง โรงพยาบาลบางบ่อ ที่ช่วยเหลืออำนวยความสะดวก รวมทั้งให้การสนับสนุนแก่ผู้วิจัยอย่างดียิ่ง ตลอดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้สูงอายุที่เข้าร่วมการวิจัยทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี

กราบขอบพระคุณ คุณแม่วรรณี ทิพย์กาญจนเรขา ที่ดูแลและเป็นกำลังใจ คุณพ่อกลิ้ง ทิพย์กาญจนเรขา ที่ล่วงลับไปแล้วที่ปลูกฝังนิสัยใฝ่ศึกษา และเพื่อนนิสิตปริญญาโท ตลอดจนทุกท่านที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถฟันฝ่าอุปสรรคทั้งหลายมาได้ด้วยจิตใจประสบความสำเร็จในชีวิตการศึกษาอีกครั้ง ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่ให้ทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

กฤษฎาพร ทิพย์กาญจนเรขา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์.....	9
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
โรคความดันโลหิตสูงในผู้สูงอายุ.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ	20
การประยุกต์ใช้แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ	28
ทฤษฎีการเรียนรู้ในผู้สูงอายุ	33
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	38
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	39
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	40
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	44
การทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง	53
การวิเคราะห์ข้อมูล	53

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	73
สรุปผลการวิจัย.....	73
อภิปรายผลการวิจัย.....	75
ข้อเสนอแนะ	78
บรรณานุกรม	80
ภาคผนวก.....	88
ภาคผนวก ก.....	89
ภาคผนวก ข	91
ประวัติย่อของผู้วิจัย	102

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	มโนทัศน์ของแบบจำลองความเชื่อด้านสุขภาพและการประยุกต์ในการปฏิบัติ	30
2	จำนวน ร้อยละ และค่าไค-สแคว์ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ ระดับการศึกษา อาชีพ ค่าดัชนีมวลกาย การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา ความดันซิสโตลิก.....	57
3	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคความดันโลหิตสูง การรับรู้ความรุนแรงของโรคความดันโลหิตสูง การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติตน เพื่อป้องกันโรคความดันโลหิตสูง การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติตนเพื่อป้องกัน โรคความดันโลหิตสูงและการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคความดันโลหิตสูงระหว่าง กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง.....	60
4	ค่าสถิติพื้นฐานของการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคความดันโลหิตสูง การรับรู้ ความรุนแรงของโรคความดันโลหิตสูง การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติตนเพื่อ ป้องกันโรคความดันโลหิตสูง การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติตนเพื่อป้องกัน โรคความดันโลหิตสูง และการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคความดันโลหิตสูง ก่อนการทดลอง และหลังการทดลองในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม	62
5	เปรียบเทียบผลต่างคะแนนเฉลี่ยการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคความดันโลหิตสูง ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม	63
6	เปรียบเทียบผลต่างคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรคความดันโลหิตสูง ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม	64
7	เปรียบเทียบผลต่างคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติตนเพื่อป้องกัน โรคความดันโลหิตสูง ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลอง และ กลุ่มควบคุม.....	65
8	เปรียบเทียบผลต่างคะแนนเฉลี่ยการรับรู้อุปสรรคจากการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรค ความดันโลหิตสูง ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลอง และ กลุ่มควบคุม.....	66
9	เปรียบเทียบผลต่างคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคความดันโลหิตสูง ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม	67

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
10 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคความดันโลหิตสูง ในกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง.....	68
11 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรคความดันโลหิตสูง ในกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง.....	69
12 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ประโยชน์จากการปฏิบัติตนเพื่อป้องกัน โรคความดันโลหิตสูง ในกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง....	70
13 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้อุปสรรคจากการปฏิบัติตนเพื่อป้องกัน โรคความดันโลหิตสูง ในกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง....	71
14 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคความดันโลหิตสูง ในกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง.....	72

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	11
2 แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ	27
3 รูปแบบการทดลอง.....	38
4 วิธีดำเนินการวิจัย	52